

แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย MOTIVATION IN BUDDHIST MEDITATION OF LAY MEN AND LAY WOMEN IN WAT SRISUTTANWAT, LOEI PROVINCE

พระวิสันต์ ปสนนจิตโต (ปานเพชร)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

Pra Wison Pasonnsjitto (Panpetchara)

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Loei Religion College
Corresponding Author E-mail: wichira2524@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย และ (2) เปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย จำแนกตาม เพศ อายุ และอาชีพ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย จำนวนทั้งหมด 108คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์ของอัลฟาตามวิธีครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) เท่ากับ .87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัย สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วย การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัย พบว่า (1) แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย จำแนกตามเพศ อายุ และอาชีพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: แรงจูงใจ; การปฏิบัติธรรม;

Abstract

This research aimed to (1) study the motivation in Buddhist meditation of lay men and lay women in Wat Srisuttawat, Loei province. (2) compared the motivation in Buddhist meditation of ay Men and Lay Women in Wat Srisuttawat, Loei province, classified by gender. Age, and occupation. The sample was 108 lay men and lay women in Wat Srisuttawat, Loei province. The tool used in this process was a questionnaire with its reliability, analyzed by Cronbach's Alpha coefficient, value of .87. The statistics used to analyzed the data were: frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research result found that (1) the motivation in Buddhist meditation of lay men and lay women in Wat Srisuttawat, Loei province, in overall and each aspects were at the high level. (2) comparison of the motivation in Buddhist meditation of lay men and lay women in Wat Srisuttawat, Loei province, classified by gender, age, and occupation, were found that differences statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: Motivation; Buddhist Meditation;

บทนำ

การปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนาคือการฝึกอบรมจิตให้เกิดความรอบรู้จนถึงที่สุดว่าอัตภาพของตนเองซึ่งประกอบด้วยรูปและนามนี้นั้นคืออะไร ทำอย่างไรเราจึงจะสามารถปรับ ทำให้รูปและนามคือกายและจิต นี้อยู่ในสภาพปกติได้ ไม่มีความบกพร่องทั้งทางกายและทางจิต หรือแม้ขณะกายจะต้องแตกดับไปก็ตามที่ เนื่องจากความพร่องทางจิต คือความทุกข์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การแก้ไขคือวิธีการพัฒนาอารมณ์ให้ดี (ดร.ประสงค์ พรหมศรี, 2563: 45) ในปัจจุบันนี้ สภาพของเศรษฐกิจและสังคมมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วจึงเกิดการแข่งขันสูงขึ้น เป็นเหตุให้ทุกคนในสังคมต้องต่อสู้เพื่อความอยู่รอด ไม่ว่าจะด้วยวิธีการไหนต้องเอื้อต่อตนเองเป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงว่าสิ่งที่ทำจะดีหรือชั่ว จะถูกหรือผิดจะเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม และลืมไปว่าจะกระทบต่อบุคคลรอบข้าง สังคม หรือเศรษฐกิจหรือไม่ เมื่อมีการแข่งขันทุกคนย่อมต้องการชัยชนะไม่มีใครอยากแพ้ ไม่มีใครอยากเสียผลประโยชน์ของตัวเอง ทุกคนล้วนแสวงหาความสุข และผลประโยชน์ที่จะได้มาซึ่งกิเลสของตน หากไม่ได้รับการพัฒนาทางด้านจิตใจให้มีความเข้มแข็ง จะทำให้หลงไปกับรูปรสกลิ่นเสียงภายนอก ยึดวัตถุสิ่งของเป็นสำคัญ จิตใจโลเลมีแต่ความเห็นแก่ตัวยอมทำผิดศีลธรรมได้ง่ายไม่ว่าจะอยู่สถานะไหนในสังคมย่อมเป็นปัญหาเรื่อยไปไม่มีที่สิ้นสุด (ธวัชรรัตน์ อ่อนราชฤทธิ์, 2557: 1)

พระพุทธองค์เคยตรัสต่อพระสารีบุตรว่า “ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ กลับจากบิณฑบาต ฉ้นเสร็จแล้วนั่งขัดสมาธิ ตั้งกายตรงดวางสติมั่น หวังอยู่ว่า จิตของเรายังไม่หลุดพ้นจากอาสวะ เพราะยังไม่สิ้นอุปาทานเพียงใด เราจักไม่เพิกถอนจากการทาวิปัสสนาเพียงนั้น” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ฉะนั้น การปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนามีจุดประสงค์ในการปฏิบัติเพื่อความจางคลายของทุกข์ แล้วดับทุกข์ให้หมดโดยสิ้นเชิง หากพิจารณาแล้วการปฏิบัติพุทธธรรมเป็นความประสงค์และจำเป็นอย่างแท้จริงของทุกคน โดยไม่เลือกเชื้อชาติ อาชีพ เพศ และวัยเพียงแต่ให้เขาเหล่านั้นได้เข้าใจอย่างแท้จริง เพราะทุกคนต้องการความสุขและรังเกียจทุกข์ (ดร.ประสงค์ พรหมศรี, 2563: 45)

โดยทั่วไปมักจะปฏิบัติที่วัด หรือที่สำนักจัดขึ้นไว้เพื่อการปฏิบัติโดยเฉพาะเพื่อให้มีครูอาจารย์คอยแนะนำการปฏิบัติอย่างถูกต้อง และได้องค์ความรู้ที่แท้จริง วัดศรีสุทธาวาสได้มีผู้มาปฏิบัติธรรมจำนวนมาก เนื่องจากมีสถาบันการศึกษาอยู่ในวัดทั้งระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา คือโรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก และระดับอุดมศึกษา คือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นอกจากนี้ยังมีสถาบันพลังจิตตานุ

ภาพอยู่ในวัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย

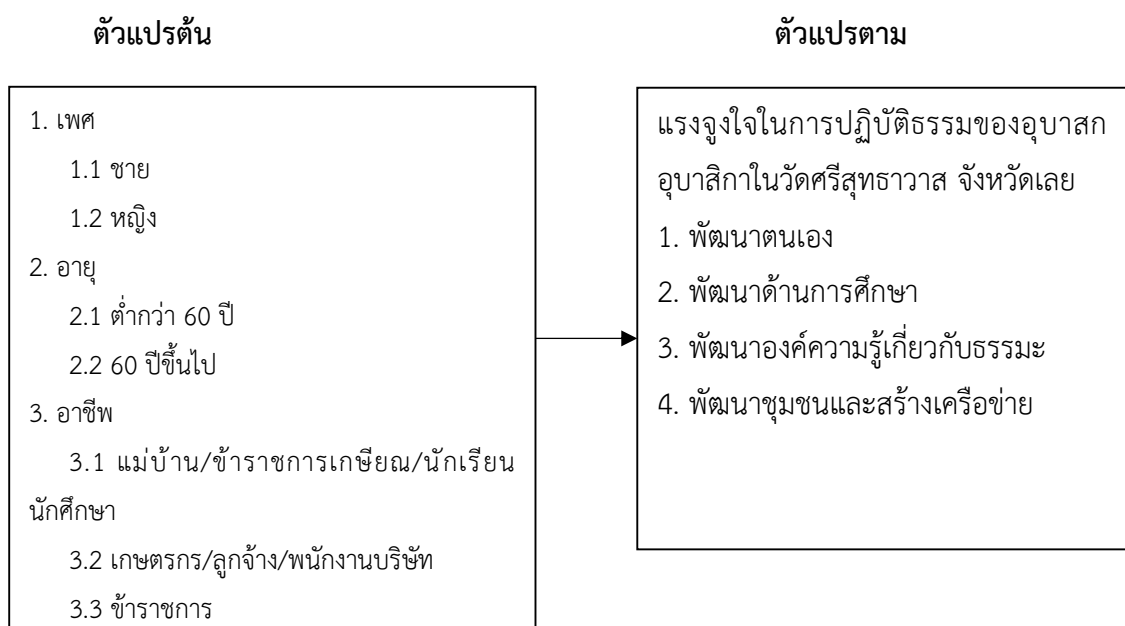
จำแนกตาม เพศ อายุ และอาชีพ

สมมติฐานการวิจัย

1. อุบาสกอุบาสิกาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลยแตกต่างกัน
2. อุบาสกอุบาสิกาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลยแตกต่างกัน
3. อุบาสกอุบาสิกาที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลยแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาวิจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิด ดังนี้

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัย เรื่องการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ อุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย จำนวนทั้งหมด 150 คน

กลุ่มตัวอย่าง

อุบาสก-อุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย จำนวน 108 คน ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (19760, อ้างในจักรกฤษณ์ โปตาพล และสุพรรณิ บุญหนัก, 2563: 102) ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยยึดอายุเพื่อกระจายข้อมูล ประชากร หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากเพื่อ ระบุตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยได้นำมาบางส่วนจากแบบสอบถามของผู้วิจัยท่านอื่น ๆ มาดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสม แบบสอบถามมีเนื้อหาประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ และอาชีพ เป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคอร์ท (Likert) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด แปลผลข้อมูลตามเกณฑ์ ดังนี้

5	หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลยเป็นแบบ ปลายเปิด (Open end)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลการมีแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย เพื่อหาค่าเฉลี่ยเพื่อหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทำการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้ (วนิดา วาติเจริญ, รั้งสรรค์ เลิศในสัตย์, และสมบัติ ทิฆมทรัพย์, 2560: 315)

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์การทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย จำแนกตามเพศ ด้วยสถิติ t-test

4. วิเคราะห์การทดสอบสมมติฐาน แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย จำแนกตามอายุ ด้วยสถิติ t-test

5. วิเคราะห์การทดสอบสมมติฐาน แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย จำแนกตามอาชีพ ด้วยสถิติ F-test

ผลการวิจัย

1. การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย ในภาพรวม

สภาพพื้นที่แห่งการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1 พัฒนาตนเอง	4.24	0.76	มาก	1
2 พัฒนาด้านการศึกษา	4.05	0.82	มาก	3
3 พัฒนาการความรู้เกี่ยวกับธรรมะ	4.10	0.87	มาก	2
4 พัฒนาชุมชนและสร้างเครือข่าย	3.95	0.87	มาก	4
รวม	4.09	0.88		

จากตารางที่ 2 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ พัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ พัฒนาการความรู้เกี่ยวกับธรรมะ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.87) พัฒนาด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.82) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ พัฒนาชุมชนและสร้างเครือข่าย ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.87)

2. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย
จำแนกตาม เพศ อายุ และอาชีพ

ตารางที่ 3 สรุปเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัด
เลย จำแนกตาม เพศ อายุ และอาชีพ

ข้อมูลส่วนบุคคล	t-test	F-test	Sig	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	2.13*		0.03	✓	
อายุ	2.37*		0.02	✓	
อาชีพ		3.81*	0.05	✓	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.0

จากตารางที่ 3 พบว่า จากการทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของ
อุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย จำแนกตามเพศ อายุ และอาชีพ พบว่า แตกต่างกัน อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผลการวิจัย

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่
ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ พัฒนาตนเอง รองลงมา คือ พัฒนาองค์
ความรู้เกี่ยวกับธรรมะ พัฒนาด้านการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ พัฒนาชุมชนและสร้างเครือข่าย
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สอดคล้องกับธวัชรัตน์ อ่อนราชฤทธิ์ (2558) ได้ศึกษาแรงจูงใจ ในการปฏิบัติวิปัสสนา
กรรมฐาน ของนิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พบว่า
ระดับความคิดเห็นแรงจูงใจ โดยใช้หลักสถิติฐาน 4 ในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ของ นิสิตปริญญาโท
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์จำแนกตามแรงจูงใจ ออกเป็น 4 ด้าน โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับพระครูปลัดสุวรรณี แสงมะโน และคณะ (2562: 257) ได้ศึกษา
แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น
พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น มีระดับแรงจูงใจการ
ปฏิบัติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก
รองลงมา ด้านพัฒนาองค์ความรู้ กับหลักธรรมตนเอง อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านพัฒนาการเรียนรู้อยู่ มีระดับ
แรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. จากสมมติฐานอุบาสกอุบาสิกาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรม
ของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลยแตกต่างกัน พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการน้อมกายน้อมใจของเพศหญิงสู่การปฏิบัติได้ง่ายกว่าเพศชาย ด้วยความมี

มานะถือตนของเพศชาย สอดคล้องกับพระพรสิทธิ์ เตชปญโญ (พรมพิมาย) (2558) ได้ศึกษาความเข้าใจเรื่อง การเดินจงกรมในการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาของอุบาสกอุบาสิกา วัดหทัยเรศวร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัด นครปฐม พบว่า การเปรียบเทียบความเข้าใจเรื่อง การเดินจงกรมในภาพรวม พบว่า อุบาสิกามีความเข้าใจใน การเดินจงกรมที่สูงกว่าอุบาสก และพบว่าอุบาสกอุบาสิกาที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและ ประสบการณ์ในการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาต่างกัน มีความเข้าใจเรื่อง การเดินจงกรมที่แตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. จากสมมุติฐานอุบาสกอุบาสิกาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรม ของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลยแตกต่างกัน พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเข้าวัดฟังธรรม และการปฏิบัติธรรมเป็นการน้อมตัวและใจเข้าสู่วิถีทาง เพื่อความสงบ ผู้ที่มีอายุน้อย ๆ ยังไม่ได้พบเจอกับเหตุการณ์ และประสบการณ์มากพอจะยังไม่เข้าใจ และ ต้องการความสงบมากนัก สอดคล้องกับพระปณิธิ ตันติธนาธร (2561: 47) ได้ศึกษาแรงจูงใจของ พุทธศาสนิกชนในการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา วัดประดัด จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า พุทธศาสนิกชนที่มีอายุต่างกันมี แรงจูงใจของพุทธศาสนิกชนในการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา วัดประดัด จังหวัดสิงห์บุรีแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. จากสมมุติฐานอุบาสกอุบาสิกาที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติ ธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลยแตกต่างกัน พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาชีพแต่ละอาชีพล้วนมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองต่างกัน สอดคล้องกับพระครูปลัดสุรวุฒิ แสงมะโน และคณะ (2562: 257) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัยที่มีสาขาวิชาต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัด เลย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติ

จากผลการวิจัย สามารถนำข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการบูรณาการการปฏิบัติธรรมภายในวัดศรีสุทธาวาสอย่างเป็นระบบ ทั้งส่วนของวัด และ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ
2. ควรมีการเปิดสถานที่เพื่อการปฏิบัติธรรมโดยเฉพาะเพื่อให้สามารถปฏิบัติธรรมได้ทุกวัน ควรมี สื่อกระตุ้นการปฏิบัติธรรม เช่น ดนตรี หรือ เสียงเทศนา

3. ควรมีครูสมาธิคอยให้คำปรึกษาในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน การนั่งสมาธิ ควรมีระเบียบปฏิบัติสำหรับผู้เริ่มปฏิบัติธรรมใหม่

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย
2. ควรมีศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลยในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบเครือข่ายอุบาสกอุบาสิกาเพื่อการปฏิบัติธรรมวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย

องค์ความรู้ที่ได้

แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาในวัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ พัฒนาการตนเอง รองลงมา คือ พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับธรรมะ พัฒนาด้านการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ พัฒนาชุมชนและสร้างเครือข่าย

เอกสารอ้างอิง

- จักรกฤษณ์ โปตาพล และสุพรรณิ บุญหนัก. (2563). สถิติเพื่อการวิจัย และการใช้โปรแกรม SPSS ในการวิจัย. เลย: สารวยก้อปปี บ้านใหม่.
- ธวัชรัตน์ อ่อนราชฤทธิ์. (2557). แรงจูงใจ ในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ของนิสิตปริญญาโทมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดสุราวุฒิ แสงมะโน และคณะ. (2562). แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 19(1). มกราคม - มีนาคม 2562, หน้า 257 – 266.
- พระปณิธิ ตันตธนาธ. (2561). แรงจูงใจของพุทธศาสนิกชนในการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา วัดประดับ จังหวัดสิงห์บุรี. วารสาร มจร. มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 4(1). มกราคม - มิถุนายน 2561, หน้า 47 – 54.
- พระพรสิทธิ์ เตชปณฺโณ (พรหมพิมาย). (2558). ศึกษาความเข้าใจเรื่องการเดินทางกรรมในการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาของอุบาสกอุบาสิกา วัดห้วยนเรศวร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ประสงค์ พรหมศรี. (2563). การปฏิบัติธรรมของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน*, 1(2) พฤษภาคม – สิงหาคม 2563, หน้า 43 – 54.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- วนิดา วาตีเจริญ, รังสรรค์ เลิศในสัตย์, และสมบัติ ทีฆทรัพย์. (2560). *ระเบียบวิธีวิจัยจากแนวคิดทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.